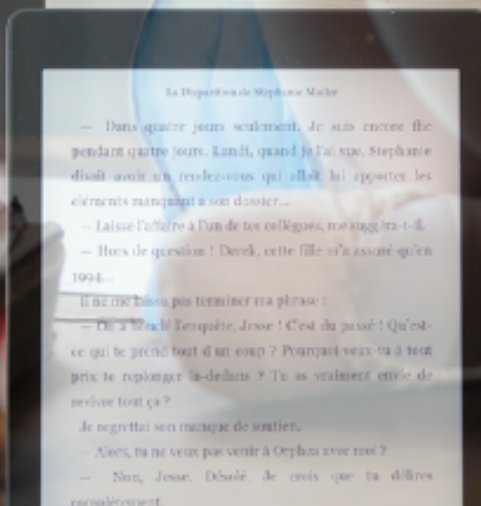

**RYOMGAARD
REALSKOLE**

RYOMGAARD REALSKOLES LÆSEPOLITIK

La Disparition de Stephano Mader

— Dans quatre jours seulement, je suis censée lire pendant quatre jours. Lundi, quand je l'ai vu, Stephano disait avoir un rendez-vous qui allait lui apporter les éléments manquants à son dossier...

— Laisse l'adulte à l'un de tes collègues, me suggéra-t-il.

— Hues de question ! Derek, cette fille s'a assuré qu'en 1994...

Il ne réussit pas terminer sa phrase :

— Hé ? Quel ? Enquête, Jesse ! C'est du passé ! Qu'est-ce qui te précède tout d'un coup ? Pourquoi veux-tu à tout prix te replonger là-dedans ? Tu as vraiment envie de revivre tout ça ?

Je regrettaï son manque de soutien.

— Alors, tu ne veux pas venir à Orpheus avec moi ?

— Non, Jesse. Désolé. Je crois que tu d'illres complètement.

DET OVERORDNEDE MÅL

At eleverne på Ryomgaard Realskole tilegner sig de faglige, personlige og kulturelle kompetencer, der er nødvendige for at gennemføre en ungdomsuddannelse - og bliver rustet til at deltage aktivt i samfundet som demokratiske medborgere.

På Ryomgaard Realskole har vi et fælles grundlag for at kunne støtte børn og unge i at tilegne sig sprog. Dette betyder også at styrke børn og unges sproglige færdigheder. I denne proces er det centrale at motivere eleverne til at læse og skrive - og derigennem udforske verden.

KONKRETE MÅL

Alle elever arbejder med og kan anvende viden om de forskellige teksttyper, der anvendes i de forskellige fag – herunder teksttypernes læseformål, struktur samt sproglige karakteristika. Der arbejdes med *berettende, fortællende, beskrivende, forklarende, instruerende, argumenterende og evaluerende teksttyper*. Ved evaluering af elevernes danskfaglige kompetencer vurderes, om der er elever, der skal indgå i et målrettet fonologisk forløb og evt. arbejde med kompenserende og kvalificerende it på computer. Elever, der placerer sig i gruppen dyslektiske og svære dyslektiske vanskeligheder, skal i 3. klasse testes med ministeriets digitale ordblindetest.

HVAD ER LÆSNING?

Læsning er en meningsøgende aktivitet, der involverer afkodning og forståelse. Afkodning er at identificere de ord, der står i teksten, og forståelse er at forbinde de opfattede ord med den viden, læseren har i forvejen. Læseformlen er et forsøg på at beskrive læsning som fænomen i verden. Den kan stilles op på følgende måde: **Læsning = afkodning x forståelse**. Denne formel indfanger det

At læse er at genskabe betydningsindholdet i en tekst på basis af en identifikation af de enkelte ord i teksten og en aktivering af læserens forhåndsviden om tekstens emne" (Elbro, 2007).

væsentlige forhold ved læsning, at det er muligt at afkode/aflæse en tekst uden at forstå den. Det er fx muligt at læse en tekst på et alfabetisk sprog, man ikke mestrer - selvsagt uden at forstå den. Omvendt er det muligt at forstå en tekst, der oplæses uden selv at afkode/ aflæse

den. Læsning forudsætter begge faktorer.

FASER I LÆSEUDVIKLINGEN

Et barns læseudvikling gennemløber typisk fire faser: Pseudolæsningsfasen, den logografiske fase, den alfabetiske og den ortografiske fase.

PSEUDOLÆSNING

Barnet leger, at det læser og er ikke altid klar over, at det er bogstaverne, vi læser. Barnet ser på billederne i en bog og "læser" det, barnet ser, og barnet ved, at dette kaldes "at læse". Børn i denne fase holder meget af at bladre i en bog og ivrigt fortælle en historie ved at se på billederne.

LOGOGRAFISK FASE

Omdrejningspunktet i den logografiske fase er, at barnet *gennem leg med sproget* udvikler en sproglig opmærksomhed som fundament for læseudviklingen. At arbejde med forskellige aktiviteter med skriftsproget, understøtter de senere faser i læseudviklingen. Indsatsen i forhold til sprog og læsning omhandler sprogtilegnelse, dvs. ordforråd, sætningsopbygning, udtale, kendskab til skriftsprog, rim og remser, anvendelse af tal og bogstaver samt inddragelse af IT. Det omhandler højtlesning og en generel bevidsthed om, at eleven udvikler ordforråd. Denne fase indledes i børnehavestadiet sammen med sociale førskoleaktiviteter. Der udvikles kendskab til rim og remser og øget sproglig bevidsthed gennem leg.

ALFABETISK FASE

I den alfabetiske fase er omdrejningspunktet at forstå den alfabetiske kode dvs., at der til hvert bogstav svarer en lyd. Her lærer eleverne at knække læsekoden, og fokus er på den fonologiske strategi.

I denne fase arbejdes der målrettet med grafemforbindelser og morfemer. Vi læser bøger med lydrette ord, hyppige ord og mange gentagelser. Vi træner de 120 mest almindelige ord og udvikler et funktionelt bogstav-kendskab. Vi finder ord med bestemt forlyd eller udlyd og skelner enkelte lyde i ord som fx. bil/ pil. Det handler også om at kunne staveangribe længere vanskeligere ord, at kunne genkende morfemer i sin læsning og kunne bruge læsning til læring og oplevelse.

DEN ORTOGRAFISKE FASE

I den ortografiske fase handler det om at lære flere afkodningsstrategier - at konsolidere sin læsning og at udvikle korrekt og hurtig læsning. For at alle elever kan nå hertil, er det nødvendigt, at der fortsat anvendes meget tid på læsning. Eleven skal læse meget - og i mange forskellige sammenhænge - for herigennem at lære at læse et varieret udbud af teksttyper og genrer. I denne fase udvikler man morfologisk viden og nøgleord i tekster.

LUS - LÆSEUDVIKLINGSSKEMA OG LÆSEMÅL

På Ryomgaard Realskole har vi implementeret LUS som evalueringsværktøj til at følge elevernes læseudvikling. LUS-skemaet er et redskab til at forstå, opdage og følge elevernes læseudvikling. LUS er en systematisering og en udnyttelse af det, som læreren arbejder med til dagligt, den bevidste og ubevidste opmærksomhed på elevernes læse- og skriveudvikling. LUS kan anvendes i alle fags læsning. Læseudviklingsskemaet anvendes som et pædagogisk værktøj til opkvalificering af den differentierede læseundervisning og er et dynamisk evalueringsværktøj.

ALKALÆR

På Ryomgaard Realskole anvender vi Alkalær i indskolingen som den bærende metode i læseindlæringen. Dansklærerne i indskolingen bliver løbende uddannet i Alkalær. Et vigtigt princip i Alkalær-metoden er, at eleven lærer at læse i sit eget tempo. Begynderlæsningen foregår differentieret, tilrettelagt som det passer bedst i den enkelte klasse. Vi tilstræber, at en del af skolens "Læs-timer" (timer til understøttelse af læsning) er placeret i 1. kl., så der - udover dansklæreren - er en læselærer til stede i dele af danskundervisningen. Hermed muliggøres differentieringen bedst muligt. Se folder om ALKALÆR på skolens hjemmeside.

KLASSEKONFERENCE

Læsevejlederen deltager i klassekonferencer med de enkelte årgange, hvor der sættes fokus på den enkelte klasses læseudvikling. Dansklærerne får - gennem dialog med skolens læsevejleder - sparring i forhold til elevernes fortsatte læseudvikling.

MÅL FOR 0.KLASSE

Udviklingen ses ved, at barnet kender læseretningen og opdager, at det skrevne kan siges.

- Eleven begynder at kunne genkende ordbilleder og dermed læse hele ord. Eleven begynder at kunne se ligheder og forskelle i ord.
- Eleven læser i den første del af dette trin først billedet og får teksten til at passe til. Der skal vælges bøger med fuld billedstøtte og mange gentagelser i teksterne.

MÅL FOR 1. KLASSE

Eleven har viden om - og kan anvende - enkle læsestrategier samt samtale om tekstens indhold. Eleven har nu kendskab til flere bogstavets lyde og begynder gennem stavning at kommunikere med og på skrift. Eleven er nu meget optaget af teksten, som skal have mange lydrette gentagelser - billedstøtten er ikke nødvendigvis vigtig. Eleven kan skrive små historier og sedler med et budskab med effektiv brug af bogstavets lyde. Eleverne læser lydrette tekster med kendskab til brugen af vekslende læsestrategier. Lix 5-7, LET 11-13, LUS-punkt 10

MÅL FOR 2.KLASSE

Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge.

Fremstilling: Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale og billede i nære og velkendte situationer.

Fortolkning: Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske virkemidler.

Kommunikation: Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog.

Elevens læsning er endnu ikke flydende, men kræver fortsat opmærksomhed, og læsningen går i stå under afkodning af ukendte ord.

Eleven kan i sidste del af dette trin læse ikke-lydrette tekster uden billedstøtte, og eleven læser selvstændigt ukendte alderssvarende fortællende tekster på lix 9-11, LET 17-19, LUS 12.

MÅL FOR 3.KLASSE

- Eleven kan stille-læse tekster om velkendte emner med tilpas hastighed og god forståelse, har viden om egne læsekompetencer og kan forestille sig tekstens situationer og sammenhænge.
- Eleven kan læse en ukendt tekst selvstændigt, og læsningen er blevet mere sikker og flydende.
- Gennem arbejde med søgelæsning bliver eleven i stand til at søge oplysninger i en tekst og på skærmen på udvalgte hjemmesider.
- Eleven kan gætte indhold ud fra en overskrift og tekstens opsætning. Eleven bruger illustrationer til at kontrollere i højere grad end til at afkode ord.

I slutningen af dette trin læser eleven flydende med forståelse og foretrækker stillelæsning.

Eleven læser med en hastighed på op mod 150 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster på lix 15-20, LUS-punkt 15.

MÅL FOR 4.KLASSE

Læsning: Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden.

Fremstilling: Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer.

Fortolkning: Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation: Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale sammenhænge. Elevens læsning udvikler sig nu langsommere og mere komprimeret.

- Eleven kan læse instruerende tekster og følge en instruktion, opskrift eller

matematikopgave i flere led og vise forståelse gennem handling.

- Eleven kan arbejde med læseforståelsesstrategier i form af nøgleord og spørgsmål til teksten.
- Eleven kan arbejde med brainstorm, idémylder, tankekort og bruger ord om faglig læsning som indholdsfortegnelse, diagrammer, kurver, ordforklaringer.
- Eleven kan stille spørgsmål til teksten og søger selv svar.

Eleven læser med en hastighed omkring 120-150 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster på lix 20-25, LUS-punkt 16. Eleven kan læse tekster som et velkendt fagligt emne med ca.120 ord/min.

MÅL FOR 5. KLASSE

- Eleven kan fokusere på relevante dele af teksten i forhold til læseformålet og har samtidig viden om fokuslæsning. Eleven har viden om redskaber til at strukturere tekstens indhold.
- Eleven kan demonstrere en detaljeret forståelse af teksten i relation til almindelig hverdagsviden.
- Eleven kan se og læse samtidig og koble informationskilder fra fx fagbøger eller tv med tekst og billede.
- Eleven har en sikker oplæsning af ukendt tekst med enkelte ophold.
- Eleven kan fordybe sig i læsning i mindst 45 minutter.
- Eleven er TV-læser og kan ubesværet læse underteksterne på TV.
- Eleven kan definere nøgleord om det emne, som eleven eller klassen skal arbejde med.
- Eleven kan karakterisere tekstens vigtigste personer og indbyrdes relationer.
- Eleven læser med en læsehastighed omkring 150-170 ord/minut (stillelæsning) i

alderssvarende, fortællende tekster på lix 25-30, LUS-punkt 17.

MÅL FOR 6. KLASSE

Læsning: Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge.

Fremstilling: Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billeder i formelle situationer.

Fortolkning: Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem en systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation: Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale sammenhænge.

- Eleven kan gøre rede for den nye viden og de sammenhænge, en tekst eller et emne giver.
- Eleven kan ubesværet læse ca. 5000 velkendte ord og deres sammensætninger, afledninger og bøjningsformer og kan selvstændigt nærlæse tekster ved hjælp af studietekniske færdigheder som understregning, notater, afsnitoverskrifter, mindmap.
- Eleven kan give udtryk for sin opfattelse af tekstens personer, tema samt sammenligne tekstens tema og motiv med egne forhold - personlig perspektivering.
- Eleven er optaget af serielæsning.
- Eleven viser en sikker oplæsningen inkl. pausering.
- Eleven læser med en hastighed omkring 170-200 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster på lix 30-35. Et pejlemærke er ifølge Forenklede Fælles Mål, at eleven skal kunne stillelæse lette tekster for aldersgruppen flydende med god forståelse med omkring 200ord/min. Tekster med et nyt indhold i relation til kendte emner skal kunne læses med omkring 140 ord/min.

MÅL FOR 7. KLASSE

- Eleven kan læse omfangsrige tekster og har viden om deres struktur.

- Eleven har viden om analysebegreber og kan anvende fagsproglige begreber og tilgange til at identificere tekstens virkemidler.
- Eleven kan variere sit læsestof. Eleven kan deltage i tilrettelæggelsen af sin egen læsning i skole og hjem.
- Eleven læser forskellige teksttyper og genrer.
- Eleven kan bruge teksten til forskellige læseformål - fx til at løse en opgave eller overveje et problem (tilegnelse af viden, fornøjelseslæsning, problemløsning, søgelæsning).
- Eleven kan læse analyserende, vurderende og kan læse mellem linjerne.
- Eleven læser med en læsehastighed på omkring 200-225 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster fra lix 35 og op.

MÅL FOR 8. KLASSE

- Eleven kan styre og regulere sin læseproces og har viden om metakognitive læsestrategier.
- Eleven viden om analyseredskaber og kan opnå forståelse af tekster gennem analyse.
- Eleven læser med udbytte både skønlitterære bogserier i et større omfang samt faglige tekster og kan anvende læsefærdigheden til forskellige formål.
- Oplæsning er sikker med forståelse, og eleven kan sammenligne historiske, samfundsmæssige og psykologiske forhold i teksten med forhold uden for teksten – almen perspektivering.
- Eleven kan nærlæse og fastholde det væsentlige i en tekst selvstændigt (studielæsning).
- Eleven kan redegøre for sproglige virkemidler i tekster. Eleven kan læse med ”fordobling” – litterært læsende og tolkende.
- Eleven læser med en læsehastighed omkring 225-250 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster fra lix 35-40 og op.

MÅL FOR 9. OG 10. KLASSE

- Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.

Fremstilling: Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.

Fortolkning: Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation: Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

- Eleven kan automatisk tilpasse sin læsemåde med sit læseformål.
- Eleven kan dybde- og overblikslæse og kan i en allerede læst tekst hurtigt få fat på nøglerne til tekstens indhold og struktur.
- Eleven har en sikker oplæsning med indlevelse og tolkning.
- Eleven kan danne sig et overblik over indhold og hovedlinjer i en tekst ved at skimmelæse. Eleven kan sammenligne temaer, genrer og motiver i teksten med andre tekster – litterær perspektivering.
- Eleven kan læse på, mellem og bag linjerne.
- Eleven kan redegøre for sin personlige tolkning, vurdering og perspektivering af teksten og danne sig hypoteser.
- Eleven kan tænke over flere tolkningsmuligheder og kritisere eller underbygge dem.
- Eleven har en læsehastighed omkring 250/300 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster fra lix 35-40 og op. Et pejlemærke er ifølge Forenklede Fælles Mål, at eleven skal kunne stillelæse lette tekster for aldersgruppen flydende med god forståelse med omkring 250 ord/min. Tekster med et nyt indhold skal kunne læses med omkring 170 ord/min.

0.-2. klasse

I børnehaveklassen gennemføres der daglig læseforberedende undervisning. Sprogudviklingen styrkes gennem hele skoleforløbet. Den skriftsproglige dimension bliver gradvist en del af elevernes sprogbevidsthed. Undervisningen tager udgangspunkt i og videre udvikle de sprogstimulerende aktiviteter, der har været i børnehaven. Læseudviklingen bygger på den sproglige udvikling, og det er vigtigt at tænke eleverne som læsere fra første dag i skolen. Den læseforberedende undervisning i børnehaveklassen indeholder elementer af leg med sproget med fokus på gradvis mindre elementer. Med skift i fokus fra ords semantiske betydning ned til enkeltlyde med tilhørende bogstaver. Der arbejdes med materialet Alkalær med udgangspunkt i læsetrappen. Læsetrappen er en systematik, der anvendes i Alkalærundervisningen. De vigtigste trin er:

1. Bogstavernes lyde
2. Lydrette ord
3. Det hemmelige alfabet (de ikke-alfabetiske lyde)
4. Vokal- og konsonantskift.

Efterhånden som eleven tilegner sig det alfabetiske princip, vil legelæsning og skrivning udvikle sig til en mere ortografisk korrekt brug af skriftsproget. Når barnet er på vej til at mestre dette princip, er det givtigt at intensivere arbejdet med skrivning. Undersøgelser har vist, at børn, som befinder sig på dette sted i læseudviklingen, i høj grad kan profitere af at skrive sig til læsning, idet barnet i skriveprocessen har den fornødne tid til at arbejde med forbindelsen mellem bogstav og lyd. Bevidsthed om denne forbindelse trænes og automatiseres i læsningen bedst ved at lade barnet læse lydrette tekster. Elevernes læseudvikling følges nøje. Der lægges stor vægt på valg af bogmateriale til den enkelte elev.

Undervisningen i 1. og 2. klasse omfatter bl.a. følgende elementer:

Fortsat udvikling af situationsuafhængigt sprog og udvidelse af ordforrådet. Barnet bevæger sig fra den lydrette læsning over imod den ikke lydrette læsning. Der lægges desuden vægt på, at undervisningen gradvist inddrager forskellige læseforståelses- strategier i form af før-, under- og efter-læseaktiviteter, herunder forudsigelse af hvad, teksten handler om, at stille spørgsmål til teksten, at arbejde med ordkendskab samt at arbejde med læseforståelsesmodeller fx i form af handlingsbroen eller fortælleansigtet. Alkalær anvendes også på disse klassetrin!

3. klasse

Læseudviklingen består på dette tidspunkt af konsolidering og automatisering af læsningen. Samtidig skal der opnås større færdighed i at anvende forskellige læseforståelsesstrategier tilpasset de forskellige teksttyper. I denne periode skabes der gradvist et større fokus på læsning i alle fag samt elevernes læseforståelse. Det er væsentligt, at eleverne arbejder af lyst og med forståelse læser bøger med mere tekst (kapitelbøger) og færre billeder. Læsningen er mere flydende, og eleverne foretrækker stillelæsning. Det er væsentligt at styrke elevernes læselyst gennem læsning af varierende genrer og teksttyper. Vi anvender varierende læsemåder – højtlesning, stillelæsning og makkerlæsning.

Undervisningen i 3. klasse omfatter bl.a. følgende elementer:

- Der læses meget - både skøn- og faglitteratur.
- Mere flydende læsning samt fokus på at øge læsehastigheden.
- Læsning af både trykte og elektroniske tekster.
- Anvendelse af varierede læsemåder – alt efter formålet, herunder begyndende søgelæsning
- Undervisning i kendskab til morfemer samt anvendelse af viden om morfemer i læsning og stavning.
- Bevidst og aktivt arbejde med udvikling af ordforråd i relation til teksterne.
- Undervisning i og arbejde med **læseforståelsesstrategier** fx i form af

Før-læseaktiviteter (fx arbejde med elevernes forforståelse i forhold til et givent emne eller en given genre/teksttype - forudsigelse af, hvad teksten handler om ud fra billedmateriale eller bogens forside og bagside).

Under-læseaktiviteter (fx arbejde med ord- og begrebsforståelse i relation til teksten samt spørgsmål til teksten).

Efter-læseaktiviteter (fx arbejde med at gengive tekstens indhold ved hjælp af nøgleord, resume eller referat samt grafiske modeller af teksten). Arbejdet med læseforståelsesstrategier sker på tværs af fagene.

Eleverne opfordres til at reflektere over indholdet i forskellige tekster og videreformidle indholdet.

Målet er, at eleverne i slutningen af 3. kl. kan læse sig til viden, og at de kan stille opklarende spørgsmål til en tekst. Samtidig er målet, at de læser med en hastighed på 100-120 ord/ minut i alderssvarende, fortællende tekster på lix 15-20.

Samtidig er der fokus på, at børnenes skriftsprog udvikles gennem børnestavning, men med inddragelse af de lydfølgeregler (vokalforveksling, lang og kort vokal, konsonantfordobling, konsonant-forveksling og stumme bogstaver) frem mod en gradvist mere ortografisk korrekt skrivning.

På Ryomgaard Realskole medbringer eleverne computer fra 3. klasse (skoleåret 2022/23). Fra skoleåret 2023/24 medbringer eleverne computer fra 2. klasse.

EVALUERING

---

0. KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
ALKALÆR	Der evalueres med Alkalær.

1.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
TEST	I 1. klasse har vi ordlæseprøve (1 og/eller 2) . Prøven viser, om eleven kan læse lydrette/lydnære ord.
ALKALÆR	Der evalueres med Alkalær
LUS 10	LUS beskriver det enkelte barns læsestandpunkt i 20 trin og giver retningslinjer for målene for barnets læseudvikling.

	<p>LUS gør det muligt for læreren at gennemføre en differentieret undervisning så vi sikrer, at alle børn bliver udfordret på eget niveau.</p> <p>LUS-evalueringen foregår i en dialog mellem lærer og elev. Sammen findes ud af, hvad næste mål i læseudviklingen skal være, og hvordan de med fælles strategier kan nå dertil.</p> <p>LUS er del af den løbende evaluering, der bygger på lærerens kendskab til elevens læsekompetencer over en længere periode.</p> <p>LUS giver dit barn viden om egen evne til at læse.</p> <p>LUS hjælper dit barn til at vælge relevante bøger til den selvstændige læsning.</p>
--	--

2. KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
TEST	I 2. klasse tester vi eleverne ved sætningslæseprøve (1 og/eller 2)
ST 2	Stavetest
GRAMMATIP	Kan anvendes i 2. klasse.
LUS 12	<p>LUS beskriver det enkelte barns læsestandpunkt i 20 trin og giver retningslinjer for målene for barnets læseudvikling.</p> <p>LUS gør det muligt for læreren at gennemføre en differentieret undervisning så vi sikrer, at alle børn bliver udfordret på eget niveau.</p> <p>LUS-evalueringen foregår i en dialog mellem lærer og elev. Sammen findes ud af, hvad næste mål i læseudviklingen skal være, og hvordan de med fælles strategier kan nå dertil.</p> <p>LUS er del af den løbende evaluering, der bygger på lærerens kendskab til elevens læsekompetencer over en længere periode.</p> <p>LUS giver dit barn viden om egen evne til at læse.</p>

	LUS hjælper dit barn til at vælge relevante bøger til den selvstændige læsning.
--	--

3.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
FLYDENDE LÆSNING	Læsehastighed
TEST	I 3. klasse tester vi eleverne ved sætningslæseprøve 2
ST 3	Stavetest
GRAMMATIP	Stave-og læseøvelser
LUS 15	<p>LUS beskriver det enkelte barns læsestandpunkt i 20 trin og giver retningslinjer for målene for barnets læseudvikling.</p> <p>LUS gør det muligt for læreren at gennemføre en differentieret undervisning så vi sikrer, at alle børn bliver udfordret på eget niveau.</p> <p>LUS-evalueringen foregår i en dialog mellem lærer og elev. Sammen findes ud af, hvad næste mål i læseudviklingen skal være, og hvordan de med fælles strategier kan nå dertil.</p> <p>LUS er del af den løbende evaluering, der bygger på lærerens kendskab til elevens læsekompetencer over en længere periode.</p> <p>LUS giver dit barn viden om egen evne til at læse.</p> <p>LUS hjælper dit barn til at vælge relevante bøger til den selvstændige læsning.</p>

MELLEMTRINNET 4. – 6. KLASSE

På mellemtrinnet skifter fokus fra ”at lære at læse” til ”at læse for at lære”. I undervisningen sættes ind, så eleverne kan læse flydende i alderssvarende tekster. Eleverne skal kunne anvende sikre og automatiserede strategier til afkodning af kendte og nye ord i alderssvarende tekster. Omdrejningspunktet er en systematisk tilgang til læseundervisningen og meget læsning af tekster med tilpasset sværhedsgrad.

Målet er, at eleverne - med god læseforståelse - kan læse en skønlitterær tekst med en sværhedsgrad svarende til:

4. kl. lix 20 - 25 og en læsehastighed på ca. 120-150 ord/ minut (stillelæsning).

5. kl. lix 25 - 30 og en læsehastighed på ca. 150-170 ord/ minut (stillelæsning).

6. kl. lix 30 - 35 og en læsehastighed på 170-200 ord/ minut (stillelæsning).

Eleverne skal kunne læse skøn- så vel som faglitteratur, så de kan tilegne sig viden gennem fagenes tekster og få gode læseoplevelser. Selv om eleverne kan læse en skønlitterær tekst, er det ikke sikkert, at de kan få et tilstrækkeligt udbytte af en faglig tekst, fordi hvert fag har sine egne teksttyper med hver sin særlige tekststruktur og opbygning, sprog samt ordforråd. Derfor skal der inden for en genrepædagogisk kontekst arbejdes med forskellige teksttyper samt deres læseformål, tekststruktur, sproglige karakteristika, layout osv. i alle fag.

LÆSEFORSTÅELSE

Der arbejdes kontinuerligt med, at eleverne bliver mere og mere opmærksomme på, at tekster læses med forskellige læseformål. Læseforståelsesstrategier og læsemåde afpasses efter den valgte teksttype og genre samt læseformålet.

Arbejdet med før-, under- og efter-læseforståelsesstrategier konsolideres og videreudvikles i alle fag. I forhold til før-, under- og efter læseforståelsesstrategierne arbejdes der på forskellige niveauer med hukommelsesstrategier, organiseringsstrategier, elaboreringsstrategier og overvågningsstrategier.

Hukommelsesstrategier

- Arbejde med stikord/ nøgleord og resume.
- Arbejde med logskrivning, kolonnenotat, tidslinje og søge ordforklaringer.
- Arbejde med referat.

Organiseringsstrategier

- Arbejde med mindmap forud for læsningen.
- Grafiske modeller, fx handlingsbroen, tørresnoren og berettemodel og tidslinje.
- Arbejde med at give overskrifter til afsnit i faglige tekster.

Elaboreringsstrategier

- Arbejde med at aktivere elevernes for forståelse.
- VØL-modellen, Venn-diagram
- Opfølgning på arbejdet med ordkendskab.

EVALUERING PÅ MELLEMTTRINNET

De enkelte klassetrin på mellemtrinnet evalueres på følgende måde:

4.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
ST 4	Staveprøve
FLYDENDE LÆSNING	Læsehastighed
GRAMMATIP	Stave-og læseøvelser

LUS 16	<p>LUS beskriver det enkelte barns læsestandpunkt i 20 trin og giver retningslinjer for målene for barnets læseudvikling.</p> <p>LUS gør det muligt for læreren at gennemføre en differentieret undervisning så vi sikrer, at alle børn bliver udfordret på eget niveau.</p> <p>LUS-evalueringen foregår i en dialog mellem lærer og elev. Sammen findes ud af, hvad næste mål i læseudviklingen skal være, og hvordan de med fælles strategier kan nå dertil.</p> <p>LUS er del af den løbende evaluering, der bygger på lærerens kendskab til elevens læsekompetencer over en længere periode.</p> <p>LUS giver dit barn viden om egen evne til at læse.</p> <p>LUS hjælper dit barn til at vælge relevante bøger til den selvstændige læsning.</p>
---------------	---

5.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
FLYDENDE LÆSNING	Læsehastighed
GRAMMATIP	Stave-og læseøvelser
ST 5	Staveprøve
LUS 17	<p>LUS beskriver det enkelte barns læsestandpunkt i 20 trin og giver retningslinjer for målene for barnets læseudvikling.</p> <p>LUS gør det muligt for læreren at gennemføre en differentieret undervisning så vi sikrer, at alle børn bliver udfordret på eget niveau.</p> <p>LUS-evalueringen foregår i en dialog mellem lærer og elev. Sammen findes ud af, hvad næste mål i læseudviklingen skal være, og hvordan de med fælles strategier kan nå dertil.</p>

	<p>LUS er del af den løbende evaluering, der bygger på lærerens kendskab til elevens læsekompetencer over en længere periode.</p> <p>LUS giver dit barn viden om egen evne til at læse.</p> <p>LUS hjælper dit barn til at vælge relevante bøger til den selvstændige læsning.</p>
--	---

6.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
ST 5	Nye elever testes ved ST 5
ST 6	Staveprøve
FLYDENDE LÆSNING	Læsehastighed

UDSKOLINGEN 7. - 9. KLASSE

Målet er at alle børn og unge udvikler deres sprog og læsefærdigheder, således at de aktivt kan anvende deres sprog og læsning til personlig udvikling, uddannelse og aktiv deltagelse i samfundslivet. I udskolingens arbejdes der hen imod følgende:

MÅL FOR 7. KLASSE

- Eleven kan læse omfangsrige tekster og har viden om deres struktur. Samtidig har eleven viden om analysebegreber og kan anvende fagsproglige begreber og tilgange til at identificere tekstens virkemidler.
- Eleven kan variere sit læsestof.
- Eleven kan deltage i tilrettelæggelsen af sin egen læsning i skole og hjem.

- Eleven læser forskellige teksttyper og genrer.
- Eleven kan bruge teksten til forskellige læseformål - fx til at løse en opgave eller overveje et problem (tilegnelse af viden, fornøjelseslæsning, problemløsning, søgelæsning).
- Eleven kan læse analyserende og vurderende og kan læse mellem linjerne.
- Eleven læser med en læsehastighed på omkring 200-225 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster fra lix 35 og op.

---

8. KLASSE

- Eleven kan styre og regulere sin læseproces og har viden om metakognitive læsestrategier. Samtidig har eleven viden om analyseredskaber og kan opnå forståelse af tekster gennem analyse.
- Eleven læser med udbytte både skønlitterære bogserier i et større omfang samt faglige tekster og kan anvende læsefærdigheden til forskellige formål.
- Oplæsning er særdeles sikker med forståelse, og eleven kan sammenligne historiske, samfundsmæssige og psykologiske forhold i teksten med forhold uden for teksten – almen perspektivering.
- Eleven kan nærlæse og fastholde det væsentlige i en tekst selvstændigt (studielæsning).
- Eleven kan redegøre for sproglige virkemidler i tekster Eleven kan læse med ”fordobling” – litterært læsende og tolkende.
- Eleven læser med en læsehastighed omkring 225-250 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster fra lix 35-40 og op.

MÅL FOR 9. KLASSE

Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.

Fremstilling: Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.

Fortolkning: Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation: Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

- Eleven kan automatisk tilpasse sin læsemåde med sit læseformål.
- Eleven kan dybde- og overblikslæse og kan i en allerede læst tekst hurtigt få fat på nøglerne til tekstens indhold og struktur.
- Eleven har en særdeles sikker oplæsning med indlevelse og tolkning.
- Eleven kan danne sig et hurtigt overblik over indhold og hovedlinjer i en tekst ved at skimmelæse teksten.
- Eleven kan sammenligne temaer, genrer og motiver i teksten med andre tekster – litterær perspektivering.
- Eleven kan læse på, mellem og bag linjerne.
- Eleven kan redegøre for sin personlige tolkning, vurdering og perspektivering af teksten og danne sig hypoteser.
- Eleven kan tænke over flere tolkningsmuligheder og kritisere eller underbygge dem.
- Eleven har en læsehastighed omkring 250/300 ord/minut (stillelæsning) i alderssvarende, fortællende tekster fra lix 35-40 og op. Et pejlemærke er, at eleven skal kunne stillelæse lette tekster for aldersgruppen flydende med god forståelse med omkring 250 ord/min. Tekster med et nyt indhold skal kunne læses med omkring 170 ord/min.

EVALUERING I OVERBYGNING/UDSKOLING

7.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
ST 7	Staveprøve
FLYDENDE LÆSNING	Læsehastighed
GRAMMATIP	Stave- og læseøvelser

8.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
ST 8	Staveprøve
GRAMMATIP	Stave-og læseøvelser

9.KLASSE

KLASSEKONFERENCE	En gang om året samles klassens lærere og læsevejleder i et forum, hvor hver enkelt elevs faglige udvikling drøftes.
GRAMMATIP	Stave-og læseøvelser

10. KLASSE

GRAMMATIP	Stave-og læseøvelser
------------------	----------------------

LÆSEFORSTÅELSE

I overbygningen øges fokus på læsning og læseforståelse af både skøn- og faglitterære tekster samt multimodale tekster. Komplexiteten i teksterne fordrer, at eleverne kan skelne mellem forskellige teksttyper og blandinger af teksttyper. Der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læseforståelsesstrategier og læsemåder. Læselyst og motivation spiller en væsentlig rolle for læseforståelsen, og det er derfor vigtigt at forsøge at stimulere læselysten gennem hele skoleforløbet.

LÆSEVANSKELIGHEDER

Læsevanskeligheder beskriver et misforhold mellem funktion og forventninger. Opgaven er at finde stenen i "læseskoen", hvilket er en vigtig opgave, da vanskeligheder i læseudviklingen har en tendens til at brede sig og påvirke selvværd og dermed påvirke den enkelte elevs faglige udvikling.

DYSLEKTISKE VANSKELIGHEDER

Elever, som formodes at have gode forudsætninger for læring, viser sig til tider at have specifikke problemer med at få knækket læsekoden, hvilket medfører, at de ikke følger den forventede progression i læseudviklingen. Elever med dyslektiske vanskeligheder har typisk svært ved at omsætte bogstaver og bogstavfølger til lyde og lydfølger samt omvendt.

Ordblindhed/dysleksi knytter sig til afkodningskomponenten i læseaktiviteten. Elever med dyslektiske vanskeligheder har ganske enkelt svært ved at få bogstaver til at danne ord og omvendt. Både afkodning og stavning kan være påvirket. Når en elev har svært ved ovenstående, begrænses den sproglige og faglige udvikling, hvis der ikke sættes foregribende ind. Det er derfor vigtigt, at børn med dyslektiske vanskeligheder stimuleres sprogligt gennem højtlesning samt lyttelæsning sideløbende med, at de arbejder målrettet med afkodningsstrategier målrettet ordblinde.

DEFINITION AF DYSLEKTISKE VANSKELIGHEDER

Ordblindhed/dysleksi er markante vanskeligheder ved at lære at læse og skrive, som beror på langsom og upræcis omsætning af bogstaver og bogstavfølger til sproglyde. Ordblinde har særlig svært ved ord, som de ikke har set før. Læse- og stavfejlene er ofte i modstrid med almindelige forbindelser mellem bogstav og lyd, fx *kulde* læst som *kunne*, og *dig* skrevet *din*. Samtidig kan elever med dyslektiske vanskeligheder have en tendens til at bytte om på rækkefølgen af bogstaver i ord. Ordblindhed kan være genetisk betinget.

KENDETEGN VED DYSLEKTISKE VANSKELIGHEDER

Den tidlige indskoling (0. - 1. klasse)

- Ordblindhed i familien
- Barnet har vanskeligt ved sprogforståelsen.
- Barnet har et begrænset ordforråd.
- Barnet har forsinket taleudvikling.
- Barnet bruger i lang tid enkeltord i stedet for sætninger.
- Barnet har vanskeligt ved korrekt rækkefølge i sætninger.
- Barnet har svært ved at få styr på udtalen af ord med flere konsonanter (f.eks. strømpe, springe, længst).
- Barnet har vanskeligt ved hurtigt at benævne ord.
- Barnet har vanskeligt ved korrekt brug af de personlige stedord Barnet viser ringe interesse for bogstaver og sproget forside
- Barnet har vanskeligt ved at huske bogstaver eller tal.
- Barnet har vanskeligt ved at opdele ord i mindre dele og arbejde med lydene i et ord, f.eks. at finde ud af, hvordan ordet "lur" vil lyde, hvis man fjerner den første lyd /l/

- Barnet har vanskeligt ved at huske ord

Den sene indskoling (2. - 3. klasse)

De ovenfor skitserede faktorer vil fortsat være gældende, men derudover gælder følgende:

- Barnet har vanskeligt ved at lære alfabetet og oversætte bogstav til lyd og bogstavfølger til ord.
- Barnet har vanskeligt ved hurtigt at genkende ord i læsning Ofte forsøger eleven at lære teksten udenad. Barnet læser meget langsomt og upræcist i alle fag Barnet har vanskeligt ved stavning.
- Barnet har vanskeligt ved at formulere sig skriftligt.
- Barnet har vanskeligt ved at lære fremmedsprog.
- Barnet har evt. vanskeligt ved at lære tabeller og løse matematikopgaver.
- Nogle ordblinde børn er lang tid om at lære navnene på abstrakte begreber fx ugedage og måneder.
- Evt. nederlagsfølelse og ringe tro på egne evner.

Mellemtrin og udskolingen

- De ovenfor skitserede faktorer vil fortsat være gældende, men derudover gælder følgende:
- Eleven kan have et mangelfuldt og utilstrækkeligt ordforråd pga. manglende læseerfaringer.
- Eleven kan have ringe opmærksomhed på detaljer eller fokusere for meget på dem
- Eleven kan ofte misforstå informationer.
- Eleven kan have problemer med at færdiggøre opgaver.
- Kan have problemer med planlægning af tid og opgaver!

ORDBLINDETEST

Undervisningsministeriets digitale ordblindetest kan anvendes **efter 1. marts i 3. klasse.**

Elever med dyslektiske vanskeligheder tilbydes målrettet fonologisk baseret og systematisk undervisning gennem VAKS.

VAKS

VAKS er et materiale og en metode til intensiv og systematisk undervisning af ordblinde elever. Materialet kombinerer elevens tilegnelse af en række basale afkodningsstrategier for at understøtte elevernes læseudvikling med udviklingen af elevens metakognitive bevidsthed i læs arbejdet. VAKS har til formål at lære dyslektiske elever fem forskellige ordlæsestrategier.

De 5 afkodningsstrategier er:

- *Lyd for lyd* til læsning af lydrette ord
- *Rim* - baseret på rim-analogi
- *Vokalalarm* med fokus på vokalernes ikke-lydrette udtale
- *Klip* - en morfologisk tilgang
- *Spion*, hvor eleverne går på opdagelse i nye ord efter kendte orddele og kombinerer de fire ovenstående strategier.

Eleverne lærer en aktiv målrettet angrebstechnik, hvor de skal overveje, hvilken strategi, der er mest velegnet til at læse et bestemt ordmateriale. På den måde lærer de ikke bare at læse, men også, hvordan man læser. På Ryomgaard Realskole tilbydes VAKS på mellemtrinnet.

KOMPENSERENDE OG KVALIFICERENDE IT

Elever med dyslektiske vanskeligheder har adgang til AppWriter. I samråd med den enkelte elev vurderes det, på hvilken måde den enkelte elevs læse- og staveudvikling understøttes bedst muligt

via kompenserende IT.

Samtidig bør det sikres, at elever med dyslektiske vanskeligheder, samt elever hvis fysiske eller evt. kognitive vanskeligheder forhindrer dem i at læse alderssvarende trykte tekster, har adgang til elektroniske tekster på deres computer i de enkelte fag via NOTA. Elever med dyslektiske vanskeligheder kan tilmeldes NOTA, hvis der på skolen forelægger en ordblindedtest:

Elever med andre handicaps eller kognitive, visuelle og auditive funktionsnedsættelser, der medfører, at den pågældende elev vurderes at have et læsehandicap, kan blive tilmeldt NOTA, hvis der foreligger dokumentation i form af test- eller undersøgelsesmaterialer fra PPR-psykolog, speciallæge eller egen læge.

På Ryomgaard Realskole tilbydes eleverne kursus i AppWriter, så eleven bliver fortrolig med programmet. Hvis man er vant til at anvende AppWriter, vil der være mulighed for at gå op til afgangsprøven i 9. Klasse (FP9) og 10. klasse (FP10) med ekstra tid. Elev, forældre og lærere udarbejder denne plan for ekstra tid, hvor efter ledelsen endeligt skal godkende den. Undervisningsministeriet har retningslinjer for denne ekstra tid. På Ryomgaard Realskole prioriterer vi højt, at eleverne får de optimale vilkår for fordybelse ved FP. Ordblinde elever går fx til retskrivningsprøve i eget lokale, hvor der vil blive læst op i et tempo, der tager hensyn til den ekstra "Arbejdsgang".

En gang om året har vi en ordblindedag, hvor alle ordblinde elever mødes til hyggeligt samvær. Vi laver sjove aktiviteter sammen og taler om, hvordan det er at være ordblind.

SAMMENSATTE LÆSEVANSKELIGHEDER

Nogle elever viser sig at have sammensatte vanskeligheder på læseområdet. De har typisk ud over afkodningsproblemet tillige forståelsesvanskeligheder. Dette implicerer følgende sproglige og kognitive aspekter:

- Viden om sprog (sprogforståelse/ordforråd)
- Viden om verden (baggrundsviden)
- Viden om tekster (genrekendskab)

Elever med forsinket læseudvikling

Nogle elever i den almene undervisning får en forsinkelse i deres læseudvikling. Denne forsinkelse

opstår af forskellige grunde. Eleverne kan fx tilegne sig uhensigtsmæssige strategier i skriftsprogs-tilegnelsen eller komme sent i gang med læseundervisningen på grund af fx umodenhed, hjemlige problemer, urolig adfærd eller andet, der kan påvirke elevens mulighed for at deltage sprogligt opmærksomt i undervisningen.

Elever med forsinkelse i læseudviklingen tilbydes læseløft ved danskforløb. Dette læseløft kan blandt andet indeholde Alkalærmetoden.

FONOLOGIK

Udgangspunktet for fonologi er at skabe et fonologisk fundament. Ved hjælp af en tælleteknik – også kaldet tapping eller fingerstavning – gives eleverne et redskab til at fastholde sproglydene i arbejdshukommelsen. Tælleteknikken anskueliggør desuden, hvorledes lydene kan sættes sammen til en meningsfuld sammenhængende lydstreng/ord.